«АЛМАТЫ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» АҚ
https://atu.edu.kz/

Факультет «Ақпараттық технологиялар»
Кафедра «Компьютерлік инженерия»

Курстың атауы: «Ғылыми зерттеулердің негіздері»

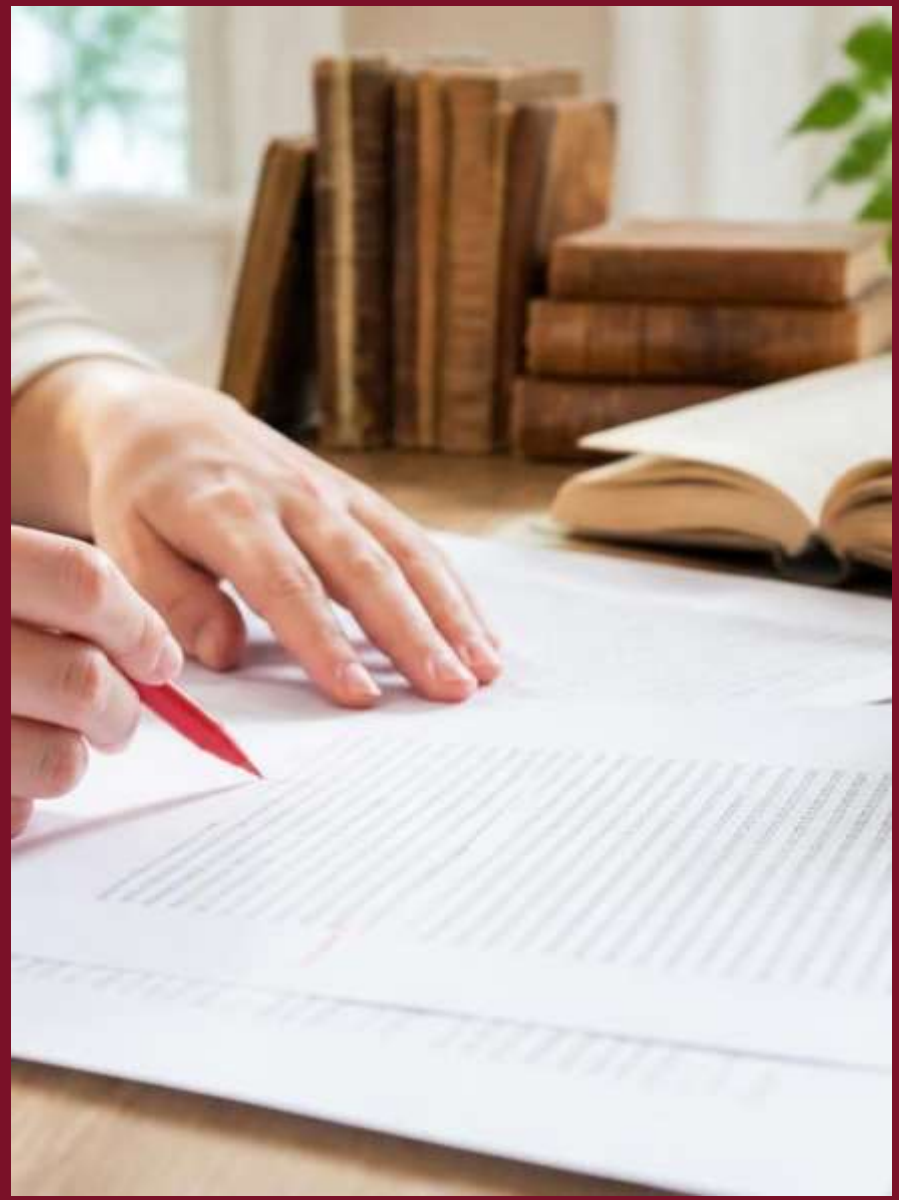
Зиятбекова Гулзат Зиятбеккызы – PhD, қауымдастырылған профессор
g.ziyatbekova@atu.edu.kz

ДӘРІС № 13

Ғылыми жұмысты редакциялау және рецензиялау

Мәтінді жетілдіру, мақаланы сараптамалық бағалау

Бакалавр студенттеріне арналған дәріс

ДӘРІС № 13

Ғылыми мәтін

ЖОСПАР

Дәрістің мақсаты мен жоспары

Дәріс соңында студент ғылыми мәтінді сапалы тексерудің логикасын және рецензенттің бағалау ретін түсіндіреді.

1. **Редакциялау ұғымдары**
   Мәтіннің мазмұны, тілі және рәсімі.

2. **Мақаланы рецензиялау тәртібі**
   Мақаланың түсуінен редакциялық шешімге дейін.

3. **Сын пікір мәтінін жазу**
   Дәлелді, әдепті және пайдалы кері байланыс.

ДӘРІС № 13

Ғылыми мәтін

НЕГІЗГІ ҰҒЫМ

01

Редакциялау — мәтінді жетілдіру жұмысы

Мақсат — ойды дәл, анық және бірізді жеткізу.

Редакциялау мәтінді тексеруді, түзетуді және жүйелеуді қамтиды. Ол ғылыми мазмұнды өзгертпей, автор ойын оқырманға түсінікті етеді.

Автор

Зерттеу мазмұны мен дәлеліне жауап береді.

Редактор

Мәтіннің сапасын, логикасын және оқылымын күшейтеді.

ДӘРІС № 13

Ғылыми мәтін

ТҮРЛЕРІ

Редакциялаудың негізгі түрлері

Әдеби редакциялау

Сөйлемнің табиғилығын, сөз қолданысын және мәтіннің оқылымын жақсартады.

Ғылыми редакциялау

Ұғымдардың дұрыстығын, әдістеменің қисынын және тұжырымдардың дәлелін тексереді.

Техникалық редакциялау

Кесте, сурет, формула, сілтеме және құрылымның талапқа сай болуын қарайды.

Корректура

Терім қателерін, тыныс белгілерін және соңғы ұсақ сәйкессіздіктерді жояды.

ДӘРІС № 13

Ғылыми мәтін

АЛГОРИТМ

Редакциялау кезеңдері

01

Танысу

Мақсат, аудитория және негізгі ой анықталады.

02

Құрылым

Мазмұнның реті мен бөлімдердің байланысы тексеріледі.

03

Түзету

Тіл, стиль, термин және сөйлемдер нақтыланады.

04

Соңғы оқу

Рәсімдеу, сілтемелер және қателер қайта қаралады.

Кезеңдерді араластырмау қателерді ерте байқап, мәтінді қайта өңдеу көлемін азайтады.

ДӘРІС № 13

Ғылыми мәтін

ДИАГНОСТИКА

Ғылыми мәтіннің жиі кездесетін кемшіліктері

Логиканың бұзылуы

Дәлел мен қорытынды арасында байланыс әлсіз.

Терминдердің сәйкессіздігі

Бір ұғым мәтін ішінде әртүрлі аталады.

Дәйексөз бен сілтеме қателері

Дереккөз толық көрсетілмейді немесе мәтінмен үйлеспейді.

Артық күрделі сөйлемдер

Ұзақ құрылым негізгі ойды көлеңкелейді.

ДӘРІС № 13

Мақала сапасы

НЕГІЗГІ ҰҒЫМ

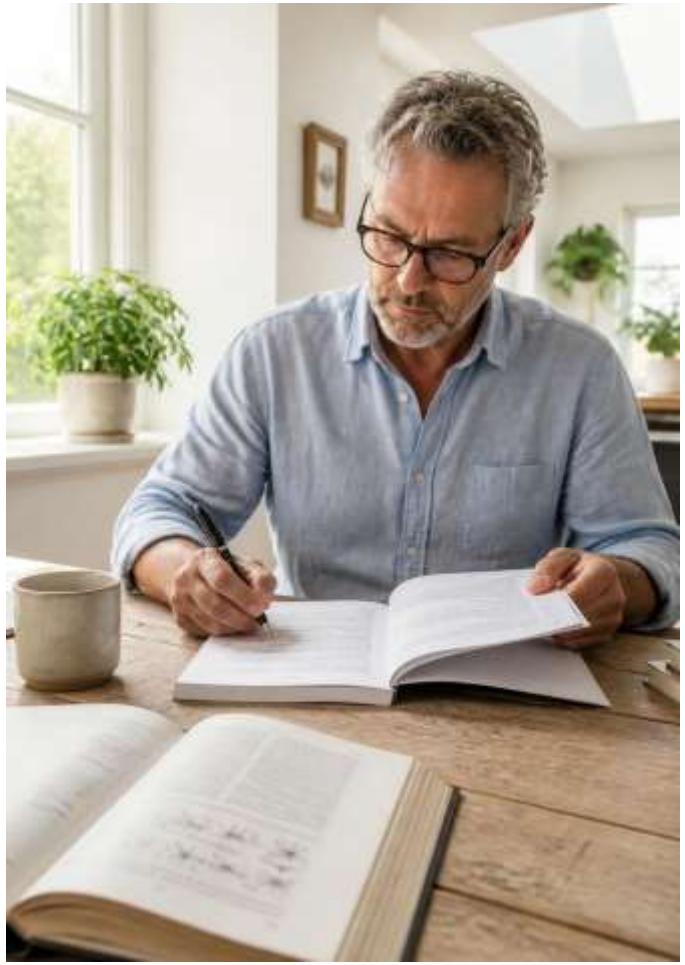
Рецензия — мақаланы сараптамалық бағалау

Рецензия мақаланың ғылыми сапасы мен жариялауға әзірлігін бағалайды.

Рецензент — мақала тақырыбын білетін тәуелсіз маман; ол ғылыми құндылығын, әдістемесін, дәлелін және рәсімделуін бағалайды.

Рецензенттің пікірі авторға мәтінді жақсартуға, редакцияға шешім қабылдауға көмектеседі.

Рецензия ішкі және сыртқы болуы мүмкін.

ДӘРІС № 13

Мақала сапасы

АЛГОРИТМ

Рецензиялау тәртібі

01

Түсу

Мақала журналға жіберіледі.

02

Алдын ала сараптама

Редакция тақырып пен талаптарға сәйкестігін қарайды.

03

Рецензентке жолдау

Мақала бейтарап маманға жіберіледі.

04

Шешім

Қабылдау, қайта өңдеу немесе қабылдамау.

05

Түзету

Автор ескертулерге жауап беріп, нұсқаны жаңартады.

Рецензиялау — бір реттік үкім емес, редакция, рецензент және автор арасындағы жұмыс үдерісі.

ДӘРІС № 13

Мақала сапасы

ТҮРЛЕРІ

Рецензиялау түрлері

Негізгі айырмашылық — автор мен рецензенттің бір-бірінің кім екенін білу деңгейі.

Бір жақты жасырын

Рецензент автордың аты-жөнін біледі, ал автор рецензентті білмейді.

Артықшылығы: рецензенттің еркін пікір айтуы.

Екі жақты жасырын

Автор да, рецензент те бір-бірінің кім екенін білмейді.

Мақсат: бағалаудағы тұлғалық ықпалды азайту.

Ашық рецензиялау

Автор мен рецензенттің аты-жөні ашық көрсетіледі.

Артықшылығы: пікірдің ашықтығы және кәсіби диалог.

ДӘРІС № 13

Мақала сапасы

ЧЕК-ПАРАҚ

Мақаланы бағалау өлшемдері

Өзектілік және жаңалық

Мәселе маңызды ма, зерттеу жаңа нәтиже бере ме?

Әдістеме мен деректердің сенімділігі

Әдіс мақсатқа сай ма, деректер жеткілікті ме?

Қорытындылардың дәлелділігі

Қорытынды нәтижеден логикалық түрде шыға ма?

Рәсімдеу және әдебиет тізімі

Мақала құрылымы, сілтемелер және дереккөздер талапқа сай ма?

Жақсы рецензия әр өлшем бойынша нақты дәлел келтіріп, авторға келесі түзету қадамын көрсетеді.